

ውላድዥም ኣብ *ገዛ ው* ሽጢ *ን*ክማሃሩ ዝሕግዝ ሥራሕቲን ሜላ *መሕጉ*ሲ ብዕቤት ንዘለዉ ሕጻውንቲ ወለዲ/ሓልየት

አብ ውሽጢ እንታይ ከምዘሎ

<u> </u>	3
<u>ና</u> ይ ትምህርቲ ባዘ ዝኸውን ምሓዝ	4
በብመዓልቱ ምንባብ ዘሕጉስን – ጠቓሚ ምዃኑ	5
ብዛሪባ ኵነታ ዓለም ምንባብ	7
<u>ብምተማትን</u> ትኵረት ብምባር ትምህርቲ	7
<u>ንቑፅሪ ሒሳብ፣ ምንባብን ምጽሓፍ ክዕለት መምሕያሽ መንገዲታት</u>	8
ሕጉሳት ሕጻውንቲ ምዕባይ	10
<u>ሙ</u> ይ ሰብነት፤ <mark>ሙ </mark>	12
ምስ ተክኖሎ ጂ ም ሕዓስን ምምሃር	14
<u>ዝዓብዩ ሕጻውንቲ ን</u> ዘለዎም ስድራታት ደ <i>ገ</i> ፍ	15
ቤት ትምህር ቲ ምጅማር	16

ዓርእስቲ: አብ ንዛ ውሸጢ ትምህርቲ – ካብ 0 ክሳብ 4 ዓመታት: ውላድኻ አብ ንዛ ውሸጢ ንከማሃሩ ዝሕግዝ ሥራሕቲን ናይ መሕጉሲ ሓሳባት። መንአሰይ ቀልዑት ንዘለዎም ወለዲ/ ሓልየት ውሃብቲ።

SCIS NO: 1701239 ISBN: 978-0-7307-4560-0

© Department of Education Western Australia 2015 ብናይ ትምህርቲ ትካላት ኣቢሉ ንትርፊን ንንግዲ ዘይኾነ ትምህርታዊ ግልጋሎት መውሃቢ ቅርጺ ነዙይ ጽሑፋዊ ሕትመት ብከፊል ወይኻዓ ብሙሉአ ብናጻ ዘይኸፍሊት ምቐዳሕ ከምዝኻኣል እዩ።

እዙይ መረዳእታ ዝቐርብ ትኽኽለኛ ብዝኾነ መጣረጲ ቅርጲ ተኔሩ ይዳለው እዩ።

Department of Education

151 Royal Street East Perth WA 6004 ስልኪ: 9264 5803 ዌብሳይቲ: education.wa.edu.au

አብ *ገዛ ው*ሽጢ ትምህርቲ

ናይ ውላድኹም ኣእምሮ 'ሥራሕ እንዳተጣሓየሽ ምዃኑ '

ኣብ መጀመሪያ ቑሩብ ዓመታት ሕይወት ውሽጢ ምዕባለ ኣእምሮ ፈጣን ይኸውን። በዘን ዓመታት ምስ ውላድኾም ዘለካ ተመተሮ ብጣዕሚ ኣነዳሲ እዩ። ኣብ ነዛ ውሽጢ ጸወታን ድሕንነት ንክነብር ብምባር ውላድኻ ብዛዕባ ፍቐሪ ንክማሃሩ ይሕግዝ ማለት እዩ።

ሕጻውንቲ ብከማይ ብዝበለጸ ጽቡኞ ከምዝምሃሩ

ሕጻውንቲ ሕጉሳት እንተኾይኖም፤ ድሕንነቶም እንተተሓልዩን ንዝደልይዎ ነገራት ንክርእዩን ክሰርሑ ብምባባር ጽቡኞ ይጣሃሩ። ምስ ወላድኻ በብመዓልቱ ብዝኻየዱ ሥራሕቲ እሞ ነቶም ቆልዑት ዓቢ ናይ ምምሃር ዕድላት ይኸፍተሎም እዩ።

ኣብ ገዛ ውሽጢ ንምምሃር ወግዓዊ 'ንድፊ' ምውጻእ ኣየድሊን – ምስ ውላድኻ በብመዓልቱ ትንብሮ ብቀሊል ሥራሕቲ፤ ልምዲታት፤ ጸወታታትን ምንባብ ኣቢሉ ብባዕሉ እዚ ከነታ ይፍጠር እዩ።

ሕጻውንቲ ብዛዕባ ከባቢኦም ዘሎ ዓለም ንምምሃር ብተፈጥሮ ን፝፟፟፟፟ችሓት፤ ሙሉእ ኣተሓሳስባን ድሌት ከምዘለዎም እዩ። ብምጽዋት፤ ብምኽትታል፤ ብምድማፅ፤ ብምሕታት፤ ብምዝርራብ፤ ንምሕሳብ ግዘ ብምውሳድ፤ ሓደሽቲ ነገራት ንምሥራሕ ብምፍታንን ንዝውሃብ ምላሽ ብምክትታል ከምዝማሃሩ እዮም።

ውላድካ ምእንታን ክማሃሩን ከማሓይሹ ክሕባዝ ዘኽእል ኣብ ንዛ ውሽጢ ምስ ውላድኻ ክትሰርሕ ትኽእሎ ብዙሕ ነገራት በዙይ ፕራዝ ወረቐት ይሮኸብ።

ናይ ትምህርቲ ባዘ ዝኸውን ምሓዝ

ትምህርቲ በብማዓልቱ ዝኻየድ ልምድታት ስለዝኾነ ከም ናይ ገዛ ሥራሕቲ፣ ብ እግሪ ምጻአዝን ንጐረባብትኻ ምፍላጥ ይኸውን። ምስውላድኻ በዞም ባዘ ጽቡቕ ምባባር።

ንአብነት፡ ንዝተሓጸበ ክዳውንቲ ክተስጥሕ እንከሎ እንታይ ዓይነት ከዳውንቲ ከምዝኾኑን ነቲ ከዳን መስቐሲ ምቑጻርን ብዛዕባ ሕብረ ቐለማት ምዝርራብ። ሕጻውንቲ ሓደሽቲ ቓላት ንክምሃሩን ሓሳቦም ከመሓየሽ ይሕግዞም እዩ።

እንታይ ምባባር እኸአል?

- ዘሕጉስ ትምህርቲ ምፍጣር
- ንናይ ውላድኻ ድሌትን ምርጫታት ምኽትታልን ነዞም ከመዕብሉ ምፃባር።
- ውላድኻ ጸገማት ንክፈትሑ ባዘ ምሃብን ነገራት ክደ*ጋ*ገም ምባባር።
- አወንታዊ፤ ተዓጋሲን ሓጋዚ ምዃን።
- ንምክትታል፣ ምስጣእ፣ ንምሕሳብን ሕቶ ንምሕታት ኣምህሮም።
- ንውላድኻ ጽን ኢልካ ምስጣእን ድምጻዊ ምላሽ ምሃብ ።
- ውላክኘ ሓንዝ ክደልዩ እንከሎ ብባዕሎም ክውስኑ ምግባር 'ካብ ናቶም ድሴት ምውሳድ' ጠጠው ምግባር።

ጸወታ ናይ ሕጻን ሥራሕ እዩ

ሕጻውንቲ ምእንታን ከጣሃሩ ጸወታን ሓያል ተፈጥሯዊ መንገዲ እዩ። ሕጻውንቲ ብጸወታ ዘምዕብልዎ ከም ኣካላዊ፣ ጣሕበራዊ፣ ስሚዲታዊን ንናይ ምርዳእ ከዕለት የጣሓይሽ እዩ። በዞም ጸወታ ውሽጢ ዚጢቓለሉ ከም ምድይያብ፣ በአሽዋ ገዛ ምስራሕ፣ ምክዳን፣ ከምትንብሮ ምምሳል፤ ምድናስ፣ ምጽሓፍ፣ ምቑጻር፣ ሕንኞሕንኞሊተይ ምጽዋት፣ ምስዓል፣ ምንባብ፣ ምግጣት፣ ነገራት ምሕናፅ፣ ምርጫታት ምክያድ፣ ንነገራት ምርመራ ምባባር፣ ንሓሳብ ምፍታሽ፣ ብባዕልካ እምነት ምጥንካር፣ ምስካልአት ብሓባር ምሥራሕን ካብዚ ንላዕለ, ምግባር!

እንታይ ምግባር እኽአል?

- ውላድኻ በብመዓልቱ ክጻወቱ ምግባር።
- ውላድኹም ናይ ባዕሎም ሥራሕን ጸወታ ንኸካይዱ ምትብባዕ።
- ካርድ ቦርዲ ሳጹናት፣ ኵዕሶታት፣ ሳንኬሎታት፣ ባዴላታት ክምቲ ናይ ስድራቤት አድላይነት ብሓባር ንምጽዋት ክዳን ምልዋዋ።
- ነቲ መዘናባዒ ክፍሊ ብምው*ጋ*ን ምሃዝ ኣብዝጳወትሱ እዋን ምብልሻው ምፍቓድ።

በብማዓልቱ ምንባብ ዘሕጉስን– ጠቓሚ እዩ።

ምስውላድኻ ብምንባብን መጽሓፍቲ እንዳተጠቐምካ ብሓባር *ግዘ ምውሳድ* ንሕጻውንቲ ደስ ዘብል ጽቡቐ መንንዲ እዩ። ከምኡ'ውን ንዘለዎም ናይ ቓላት መምሕያሽ ብናትኹም ምንባብ ዓቢ *ግ*ደ ከምዘለዎ ምርኣይ የድሊ።

እንታይ ምግባር እኸእል?

- ታሪኻት፣ ባጥሚታት ምዝራብን ዜጣታት ምዝጣር። አምሲልኻ ከይዲ አስራርሓ።
- ካብ ንዛ ክትወጽእን ንምውጻእ ክትዳለው እንከሎ ብዛሪባ ቓላትን ቑፅሪታት ምዝራብ።
- ካብ *ጋ*ዜጣ፣ በብከባቢ ዘይረብሕ ፖስታ፣ ካብ ኤሌትሮኒክስ መሳርሒን መጽሄታት ከምኡ'ውን መጽሓፍቲ ንዘሎ ንውላድኽ ምንባብ።
- ብዙ ዝተፈላለየ ነገራት ምንባብ ካብ ኤሌትሮኒክስ መሳርሒ ዝተሓተሙ መጽሓፍቲን ታሪኻት በዙይ ክጠቓለል ይኽእል።
- ንዝፈተውዎ ታሪኻት ደ*ጋ*ጊምካ ምንባብ።
- ንውላድኻ ክተንቡብ እንከሎ ነቶም ቓላት በአጻዕብትካ ምክትታል፤ ናብቲ ስ ዕሊ እንዳራዕኻ ብዛዕባ እቲ ታሪኽ ብሓባር ምዝርራር።
- ውላድዥም ከምዘንብቡ *ጌ*ርካ ምጅሃር። ሕጻናት ታሪኽ ፈጢሮም ከምዘንብቡ *ጌ*ርካ ምጅሃር። እዙይ ዓቢ ኣጀማምራ እዩ።
- ውላድኻ ብኸመይ ነቶም መጽሓፍቲ ሓልየት ንምብባር ምርኣይን ብጥንቓቀ ብከመይ ነቶም ንጺታት ከምዘውጽ እ ምርኣይ።
- ውላድኻ ብዠኾነ መጽሓፍቲ ድሴት እንተዘይብሎም ዘይምፃዳድ።
- ምስ ውላድቫ ክተንብብ እንከሎ ኣትኵሮ ዝርብሽ ኵነታ ከይነብር ምፃባር ንኣብነት ተለቪዥን ማጥፋዕ።
- ኣብ ከባቢኻ ብዘሎ ቤተመጽሓፍቲ ምኻድን ንወለዲን ሕጻውንቲ ዝኸውን እንታይ ዓይነት ፕሮግራም ከምዝዳለው ምሕታት።

ብዛሪባ ምምሃር

ውላድኹም አብ ዓለም ዘሕጉስ ኩሉ ነገራት ደሊዮም ዝረኽቡሉ በታ እዩ። ውላድኹም ምፍታሽ ክጅምሩ እንከሎ ምስ ኣቶም ኾይንካ ናብ *ነዛ፣* ኣትኽልቲ ቦታን *ጐ*ረባብቲ ክኽዱ ብሓባር ምዙዋር።

ውሳድዥም አብሓቱሉ ባዘ ንምንታይ? ከምኡ'ውንብኸመይ? ንነቐፌታዊ ከነታ ንምሕሳብ ይምሃሩ እዮም።

እንታይ ምግባር እኸእል?

- ውላድዥም ሕቶታት ንክሓቱ ምትብባል። እዋን ጸገጣት ምዝርራብ፣ ስጉምቲ ንምባባር ምሕሳብ።
- ንናይ ውላድኻ ሕቶታት ምኅያኞ። ብዝሕብዎ መልሲታትን ሐሳባት *መ*ምይያጥ።
- ውላድኻ ኣብ ከባቢ ዓለም ንዘሎ ንምፍላጥን በብመዓልቱ ንዘለዉ ነገራት መርመራ ንምባባር ይሕግዞም። ንአብነት: ብሰብነት መሕጸቢ ሓደሓደ ነገራት ንምንታይ ይንሳፈፉ ካልአት'ድማ ይጠልቑ? ዝናብ ማይ ካበይ ይመጽእ? ሳሬታት ብከመይ መርበብ ሳሬት ከምዝሰርሑ?
- ብሓባር ምንቐስቓስ ማለት ከም ብሑቐ ሕባሻን ኣፍራታት ብምንፋሕ ጸወታ ዘኣመሰሉ።
- ብዛሪባ በብመዓልቱ ንጥቸመሉን ብኸመይ ከምዝጠቹም ንዘሎ ተክኖሎጀ ምስ ወላድኹም ምዝርራብ።
- በብመዓልቱ ኣቕ፝ሑት፣ ብሎክስን ባንቡላታት ብምጥቓም ውላድኻ ባዘ ንከጥፍት ምጣባር።

ጠመትን ትኵረት ንክነብር ምምሃር

ንናይ ውላድኻ ጠመትን ትኩረት ክዕለት ክምዕብል ዘስሕቑ ጸወታታት ይሕግዙ እ<u>ዮም</u>።

እንታይ ምግባር እኸአል?

- አብ ንዛ ውሽጢን ደን ከባቢ ንዘለው ዝተፈላለዩ አቕሔት ምሕባሪ። ነቶ አቖሑት ሓቢርኻ ብምድላይ ሕጉስ ምዃን።
- ከም ብሎክስ፤ ዝተኣሸን መማቢ፤ ባንቡላታትን ናይ ክዳን መቐለ ዚኣመሰሉ ኣቕ፝ቊት ብመጠን ብሕብረ ቐለምን ብቕ፝ርጺ ምፍላይ**።**
- ምጽዋት አብቲ ሻሕነ እንታይ አሎ? አብቲ ሽሓኒ አቕሑት ምቖጣጥ። ነቶም አቖሑት ድሕሪ ምርኣይ ውላድኻ ዓይኖም ንክጥምቱ ምሕታትን ብድሕሪኡ'ማ ዝሕተት ኣብ ሽሓኒኒ እንታይ አሎ? ነቶም አኞሑት ቑፅሪታት ብክልተ፣ ሰለስተን ኣርባ<u>ዕ</u>ተ ምግባርን ብድሕሪኡ'ድማ በቲ ሸሓኒ እንታይ ኣሎ? ኢልኻ ምሕታት > ክንደይ ዝኸውን አቕሔት ክዝኸር ከምዝኻአል ምር አይ። ተራ ምውሳድ ሰለስተ ኣኞሑት ኣብቲ ሸሓኒ ምኞማ<u>ዋ</u> – እም ነቲ ሓደ ምውሳድ። አየኑ ከምዘየለ ምፃማት።
- ናይ ሕጻናት ባጥሚን ቓና መዝሙራት ምዝጣር ከም Old McDonald/ኣረጊት ማክዶናልድ had a farm/ሕርሻ ነበሮ ንዝብሎን ናይ ምቹጻርን ማስተውዓል ክዕለት ንምትብባዕ።
- ብሓደ ፊደል ንዝክምር ቓላት ምድላይ ለ/b ከምኡ'ውን ናብ ሹቕ

ንናይ ሕሳብ፣ ምንባብን ምጽሓፍ ክሪለት መምሐየሺ ሜላታት

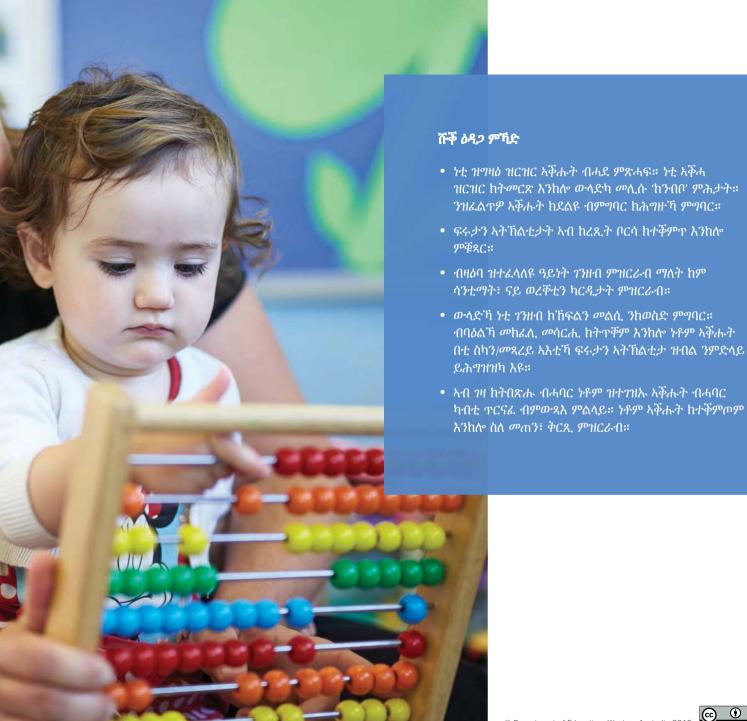
ሕጸውንት ሕሳብ፣ ምንባብን ምጽሐፍ ዝማሃሩ አብ ዝጸውቱሉ ባዘ እዩ።

እንታይ ምግባር እኸእል?

- ኣብ ክሽነ ንዘሎ ናይ ሹኞ ከረዲት፣ ቦርሳታትን *ገን*ዘብ መጻወቲ ብምጥቓም ብዛሪባ 'ሽቓት' ምለዳባ ምጽዋት።
- ስዕላት፤ ፎቶግራፋት፤ መንነት መግለጿ፤ ልደት ካርዲታት፣ ደብዳበታትን ብሓባር ንዝተኰብነዩ ቦታት ዝተውሃቡ ትኬታት አብ ሰሌዳ ምልጣፍ።
- በካላንደር ዕለት መቒጸሪ ንዝተገበሩ ድርጊታት ምጽሓፍ እዚ'ውን ከም ዕለት ልደትን ፍሉይ ክብረበዓላት ምጽሐፍን ብዛሪባዝ, ምስ ውላድኽ ምዝርራብ።
- ዕድመ ናብ ስድራን መሓዙት ንምልኣኽ ናይ ልደት ካርዲታት ምድላው።
- ውላድኻ ብጽሑፍ ንምጭሕጋር፤ ክጽሕፍን ንምስዓል ቦታ ንክነብሮም ምግባር። መሳዓሊ ወረቐቲ፣ብከለር መስዓሊ፣ እሳስ፣ አረጊት **ኢንቮሎፕን ካርዲታት ም**ጥቓም።

- ብውላድኽ ንዝተሰዓለ ምልጣፍን ብዛለበ'ተ ስዕለ. ሓቢርካ ምዝርራብ።
- ናይ መልእኽቲ መለጠፊ ሰሌዳ ክነብር ምግባርን ነንሕድሕዲኡ ንዘሎ መልእኽቲ ምጽሓፍ። በብመዓልቲ ንዘሎ ሥራሕ ናብ መዘናባዓ መምሃሪ ባዚያት ምልዋጥ ትኽእሉ።
- ቐሊል መግቢታት ብሓባር ምስራሕ። ብዛሪባ መግቢ ምድላው ቅመጣ ብሐባር ምንባብን ምዝርራብ። ውላድኻ ክኸታተሎ ንዝኽእል **ቐሊል መምርሒ ምሃብ።**
- ውላድኻ አብ ክሽነ ውሽጢ ናይ መግቢ ቅመጣት ብምርካብ ብባለሎም መጠን ምዕቓን ከምዝኽእሉ ምትብባዕ።
- ብዛሪባ መግቢ ምቑራፅን መጠን፣ ቅርጺ፣ ሕብረ ቐለምን ጣዕጣ ምዝርራብ።

ሕጉሳት ዝኾኑ ሕጻውንቲ ምዕባይ

ሕጻውንቲ ኣብ ንዛ ውሽጢ ብጽቡኞ ደንፍ፣ እምነትን ድሕንነት ዝዓብዩ መብዛሕትሉ ባዘ ሕጉሳት፣ ብባዕሎም እምነት ዝሓድረሎምን ምስካልአት ንምዝንጋዕ ሕጉሳት ይኾኑ።

ጽቡኞ ኣመለኻክታ ዘለዎም ሕጻውንቲ ጠቓሚን ኸብሪ ከምዘለዎም ይስምአም እዩ። ሓልየት ሕጻናት ብዝንብሩ ሰባት እምነት እንተሃልይዎም፤ እሞ ጽቡኞ መንፈሲ ከምዝሓድሮምን ንክማሩን መሓዙት ደሊኻ ንምፍራይ እምነት የሕድረሎም እዩ።

እንታይ ምባባር እኸአል?

- ንናይ ውላድኻ ጽቡኞ ኣተሓሳስባ ምትብባሪን ምስአም ባዘ ወሲድኻ ምዝርራብ፣ ምጽዋትን ምሕጓስ እዩ።
- ውላድኻ ንሓዱሽ ነገራት ክፍትኑ እንከሎ ምብርትታሪን ኵልጣዘ ከምትሬትዎም ምዝራብ።
- ውላድኻ ምእንታን መሓዙት ከፍርዩ ምስካልኦት ብሓባር ክጻወቱ ምባባርን ነቲ ዝሰርሕዎ ስዕሊታትን ሕንጻታት ንክልጠፍ ምባባር ምትብባል።
- ነቲ ዝደልይዎ ምሕታትን ኣድላይ እንተኾይኑ ብናቶም ኣተሓሳስባ ተኸተልካ ምስራሕ።
- ውላድኻ ጸንም ፈታሒ ንኾኑ ምሕጋዝ ኹሉ ነገራት ኣይትባበረሎም።
- ውላድኻ ጽቡቐ ጠባይ ንክማሃር ምሳለ ብምዃን ምሕጋዝ ንዝገብርዎ ነገራት ብምስትምቓርን ዋጋ ብምሃብ ንአብነት፤ ኣመስግን ብምባል ኣድናቖት ምሃብ።
- ንውላድኻ መዘናባዒ ትምህርቲ ብምሃብ ምሕጋዝ።

- ውላድኻ እንታይ ከምዝስምአም ተኸታቲልካ ብምዝርራብ ምፍላጥ። ንኣብነት: ሕጕስ ምዃን ...ብስጪው ...ዝፈርሓ ትመስል.
- ካልኦት ከመይ ከምዝስምኦም ምዝርራብ። ንኣብነት: ንሓርይ/Harry ባንቡላ ዝኾነ ሰብ እንተወሲዱሉ እንታይ ይስምኦ ኢልካ ትሓስብ? ንናትኻ ባንቡላታት ብሓባር ምስኡ ክትጥኞም እንከሎ ብኸመይ ሓርይ/ Harry ሕጉስ ከምትንብሮ ።
- ንውላድኻ ጽን ኢልኻ ምስማዕ። እንታይ ከምዝብሉ ምፍላጥን ምትባባር። ናቶም ስጒምቲ እንታይ መልእኸቲ ይነባረኻ?

ብዛዕባ ሕጻውንቲ ባሕሪ መምርሒ ምሃብ

ሕጻውንቲ ተማሂሮም ጽቡኞ ኣነባብሮ ሕይወት ምርጫ ንከኻይዱ ግልጺ ምዃን፣ ቐጻላይን ዓቐብ ዘለዎ መምርሒ የድልዮም እዩ። ሕጻውንቲ ኣብ ነዛን ማሕበረሰብ ስለዘለዉ ደንቢታት ይማሃሩ። ደንቢታት ዘይምኸታል ስለዘምጽኦ ሳዕቤን ንዝነብሮም ግንዛበ ከማሓየሽ ይንብር። ውላድኻ ብዛዕባ ደንቢታት ኣብዝማሃሩሉ ግዘ ድሕንነቶም ዝተሓለዎን ዝተረጋገጸ ንምዃኑ ክፊልጡ ይግባእ።

ናይ ሕጻውንቲ ባሕሪ ብዝተፈላሰየ ምክንያታት ይለዋወጥ እዩ። ነዙይ እዩ ሕጻናት ብዘለዎም ባሕሪ ተበጊስኻ ምላሽ ምሃብ ጠቓሚ ዝኾነሉ።

> ንናይ ውላድሻ ማሕበራዊን ስሚዲታዊ መምሕያሽ ዝነብሮም ድሴት ስሚዒት አንዳሲ ነነሽነ ክፍለ አዩ።

ውላድኻ ጽቡኞ ንክኾኑ ምክትታል – ብዛዕባ ዘለዎም ባሕሪ ቅድሚ ርዕይቶ ምሃብ ዝኾነ ጌጋ ክሳብ ዝፍጠር ዘይምሕላው። አንጻራዊ ብዝኾነ ባሕሪ ጠመት ብምግባር እሞ ባሕሪ ሕጻን ናብ ጌጋ ባሕሪያት ክኣትዉ ይደፋፍአም ይኸእል። ሕጻውንቲ ጽቡኞ ባሕሪ ከርእዩ እንከሎ ሓኞፍኻ ብምስጋና ምውዳስን እሞ ግቡእ ብዝኾነ ምክንያት ንውላድኻ ርዕይቶ ብምሃብ ጽቡኞ ባሕሪ ንከማዕብሉ የተባብዕ እዩ።

እንታይ ምግባር እኸአል?

- ንናይ ውላድኻ ዕድመን ክዕለት ኣብ ግምት ውሽጢ ክኣትው ምግባር። ካብናቶም ትጽበዮ ብግቡእ እንታይ ከምዠኾነ ምርግጋፅ።
- ውላድኻ እንታይ ክሰርሕ ከምትደልዩ ምዝራብን ንምንታይ ከምዝኾነ ምክንያት መግለጺ ምሃብ። ንኣብነት: መንገዲ ኣብነቛርጸሉ ግዘ በጃኻ ኢደይ ሓዘኒ ምክንያቱ ድሕንነትኻ ክሕለው ስለዝደለ. እዩ።
- ንውላድኻ ምርጫታት ምሃብ። ንአብነት: መንገዲ ክነቛርጽ እንከሎ ንኢደይ ወይኻዓ ንፕራም ምሓዝ ትኽእል። እንታይ ምባባር እኽእል?
- ውላድኻ ንናትኻ መምርሒ ክኽተሉ እንከሎ ምውዳስን ጽቡኞ ንዝነበርዎ ብግልጺ ምዝራብ። ንኣብነት: ናብ ካልእ እግሪ መንገዲ ክንጉዓዝ እንከሎ ንኢደይ ኣታሓሕዛኻ መንገዲ ጽቡኞ ፊትየዮ ኣለኹ።
- ንጽቡኞ ባሕሪ ኣብነት/ሞዴል ብምዃን ምርኣይ። ውላድኻ ከምቲ ዝደሴኻዮ ባሕሪ ንኸውን ባዕልኻ ክተርእ ኣለኻ።
- ንስኻ በቲ ትንብሮ ምሕሳብን እሞ በቲ ትንብሮ ብምኽታል
 ውላድኻ ትኽኽለኛ ዠኾነ ባሕሪ ስለዘይኽተል ክትሓስበሉ
 ይግባእ። ብዛዕባ ባሕሪ ኣታሓሕዛ ሓሳባት ምስ ካልኦት ወለዲ
 ምዝርራብ።
- ትሪግስተኛ ምዃን። ሓደሽቲ ነገራት ንክትጣሃር ባዘ ይወስድ እዩ። ንናቶም ድሴትን ስሚዒት ክብረት ምሃብ።

ዝበለጸ መረዳእታ ንምርካብ ንናይ ከባቢኻ ቤት ትምህርቲ ወይኻዓ ናይ ሕጻንን ወላዲ ማእከል ኣዘራርቡ።

ሙ ዕብነት፤ ሙ ራይ ኣእምሮ

ንውላድኻ ንስኻ ብጣሪሚ ጠቓሚ ዝኾነ ሥራሕ ሞዴል ኣብነት ኢኻ። ውላድኻ ጡዑይ ዝኾነ ባሕሪ እንዳማዕበሉ ንምዃኖም ንምርግጋፅ ጽቡኞ ዝኾነ ሜላ ብሞዴል እንዳራኣይኻ ምምራሕ እዩ።

እቲ ውፅዒት መርመራ መጽናዕቲ ዘርእዩ ጽቡኞ ኣመጋግባ፣ እንቐስቓሰን ብዙሕ ምድቓስ ንሕጻውንቲ ጥዕናን ድሕንነት ጠቓሚ ከምዝኾነ እዩ።

ጽቡኞ መግቢታት ንሕጻውንቲ ዕቤት፣ መምሕያሽ፣ ትኵረትን ብጽቡኞ ንክትማሃር ዘኽእል ኣልሚ መግቢታት ክምዝሕብ እዩ።

ሕጻውንቲ ብላካል እንቐስቓስ <mark>ቐል</mark>ጡፍ ክኾኑ ከምዘለዎምን እሞ ብናትዀም ምትብባሪ እዚ ኸቢድ ኣይኸውንን።

ቅልጡፍ ምዃን ብውላድኻ ዕቤት ይሕባዝ እዩ።

- ንጣሕበራዊ፣ ቋንቋን ምርድዳእ ክዕለት
- ቅርጺ፣ እንቅስቃሰ፣ ሚዛን ምህላውን ተለዋዋጢ ምዃን
- ብባሪልኻ ኽብረትን ርእሲ ምትሪምማን
- ጅጣታት፣ ጡዑይ አጽሚታትን ጡዑይ ልቢ።

ውላድኻ ናይ አካል ምንቒስቓስ ከንብር ወይኻዓ ከጻወት እንከሎ ብዙሕ ማይ ከምዝሰት ምርግ*ጋፅ*።

L

እንታይ ምግባር እኸአል?

- ንውላድኻ በብንጕሆ ጡዑይ ቝርዚ ምም*ጋ*ብ።
- ንውላድኻ ኣብ መዓልቲ ውሽጢ ሓሙሽተ ናይ መግቢ መደባት ዘማልእ ዝተፈላለዩ መግቢታት ምሃብ። መግቢታትን ጠዓሞታት ተፌታዊነት ንክነብሮም ዝተፈላለየ ሕብረ ቐለማት፤ ልስሉስ/ጥንኵር ኞርዲታትን ጣዕሚ ንዘለዎም ምጥቓም።
- ንውላድኻ ጣይ ብጣሪም ጽቡኞ ዝኾነ መስተይ እዩ።
- ብማኪና እንዳዘወርካ ካብ ምኻድ እንተተኻኢሉ ብእግሪ ምጒዓዝ።
- ኣብ ንዛ ወጻእን ኣብ ከባቢ መናፈሲ ቦታ ምጽዋት።
- ናብ መጻወቲ ቦታ ክትሽይድ እንከሎ ነቲ ስድራ ብብሽኪሌታ እንዳዘወርካ ምውሳድ ወይኻዓ ብእግሪ ሓቢርኻ ምጕዓዝ እዩ።

ብትኽኽል ምድቓስ፣ በጥ ኢልኻ ምድቓስ

ሕጻውንቲ ኹልባዘ ብናይ ኣራት መኸዲ ሰዓቶም ምድቓስ ኣይደልዩን የግዳስ ዕድሚአም ካብ ሰለስተ ክሳብ ሓሙሽተ ዓመት ዝኾኖም በብምሽት ለይቲ ካብ 10 ክሳብ 13 ሰዓታት ክድቐሱ ከምዘለፆም ትፌልጥ'ዲኻ? ሰላጣዊ እረፍቲ ዘለፆ ድቓስ ንናይ ውላድኻ ሓይሊ ንክጠናኸር ይሕግዝ እዩ። በብመዓልቱ ናይ መደቐሲ ግዘ ፕሮግራም ከምኡ'ውን ተመሳሳሊ ናብ ኣራት መኸዲ ግዘ ምድላው ኣንዳሲ እዩ።

ውላድኻ ብ**ግቡ**እ ንምድቓስ ጸ**ንም እንተሃልይዎ** ናብ ሓኪም ወይኻዓ ናብ ከባቢ ሕጻን ሓለዋ ጥዕና ነርሲ ምኻድ።

ሕጻውንቲ ንምድቓስ ድልዊ ንክኾኑ ብናይ ኣራት መኸዲ ባዘ ጣሪኻት ምዝራብ ጠቓሚ እዩ። ንዝተፈላለየ ገጸባሕሪያት ዝተፈላለየ ጽምጺታት ምጥቓም። ብዙሕ ባዘ ተመሳሳሊ ዝኾኑ መጽሓፍቲ ምንባብ ሕጻናት ነቲ ታሪኻዊ መስመር ንምዝኻር ይሕግዞም እዩ።

ምስ ተክኖሎጂ ምሕጓስን ትምህርቲ

ተለቪዥንን ካልአት ናይ ኤሌትሮኒክስ መራኸቢ ብዙሃን

ናይ ውላድኽ መራኸቢ መንገዲታት ንምዕባል እሞ ብዛዕባ ዓለም ወይኻዓ ንሓጺር ባዘ ዝኸውን መዘናባዒ ከምሉ'ውን ባቡእ ብዝኾነ መንገዲ ተለቪዥን፣ ዲቪዲን/ DVDs ከምሉ'ውን ናይ ኤሌክትሮኒክስ ጸወታት ውላድኽ እንተተጠቒሙ ጠቐሜታ ከምዘለዎ እዩ። ይኹን እምበር ንብዙ ባዘ ምጥቓም ጒድዓት ክነብሮ ይኸእል።

ናይ ስክሪን መርኣይ ባዘ ብናይ ውላድኻ ምዕባለ ቓላት፣ ምድጣፅን ትኵረት ጠመት ምባባር ክዕለት ጸንም ክፈጥር ይኽእል። ብተለቪዥንን ኤሌክትሮኒክስ ጸወታት ምኽትታል ሓደ ናይ መራኸቢ/መዘራረቢ ሓደ መንንዲ እዩ። ብኽልተ ንጽታ ዘለዎ ርክብ ምፍጣር ምስ ካልኦት ሰባት ክትደጣመጽ፣ ክትዘራረብን ክትታሓሳሰብ ይንብር እዩ።

ሕጻውንቲ ኣብ መስመር – ብዘይጸንም ብሽመይ ምዝርራብ ከምዝኻኣል

ኢንተርኔት ንመዘናባዒን ትምህርቲ ዝኸውን ኣብ ኮምፑውተር መርኣይ መንገዲ ይኸፍተልካ። እድሚአም ካብ ክልተ ክሳብ ሽውዓተ ዓመት ንዝኾኑ ሕጻውንቲ ምስ ሓጋዚን ሱፐርቫይዘር ተቆጻጻሪ ብምዃን ብዛዕባ ኮምፑውተርን ኢንተርኔት ንምጅማር ከርእዩ ይኸእሉ።

ውላድኻ እንታይ ከምዝሰርሕ ንምርኣይ ነቲ ኮምፑውተር ኣብ ስድራ ዘለዎ ከባቢ ምግባር።

እንታይ ምባባር እኸእል?

- ብስክሪን ንዝርኣይ ናይ ባዘ ዓቐብ ምባባርን ኣብ መዓልቲ ካብ ሓደ ሰዓት ታሕቲ ክርእዩ ምባባር።
- ተለቪዥን ዝርእይ ሰብ እንተዘይሃልዩ ምጥፋእ።
- ብዕድመ ደረጃ ንዝሰማማዕ ፕሮግራማት ምስውላድኻ ኾይንካ ምምራጽ።
- ውላድኻ ሓደ ዓይነት ዲቪዲ/DVD ብተደ*ጋጋሚ* ክኸታተል ምባባር። ኣዘራርባን ቓላትን ምድባ*ጋ*ም ንውላድኻ ብቐሊሉ ንክጣሃር ክንብር ይኸእል።
- ምስ ውላድኻ ኾይንካ ተለቪዥንን ዲቪዲታትን/ DVDs ምርኣይ። እንታይ ከምተንብረ ምዝርራብ።
- ኣብ ውላድኻ መደቐሲ ክፍሊ ተለቪዥንን ኮምፑውተር ዘይምቅጣጥ።

ዚዓብዩ ሕጻውንቲ ንዘለዎም ስድራታት ሓንዝ/ደንፍ

ናይ ሕጻንን ወሳዲ ማእከሳት

ናይ ውላድኻ ሕይወት ብጽቡኞ ከነታ ንክጅምር ንምሕጋዝ እሞ ብናይ ቤት ትምህርቲ ምድላዉን ብናይ ምምሃር ድሌት ንክዳለዉ ምሕጋዝ፤ እዚ'ውን ኣብ ሙሉእ ዌስተርን ኣውስትራሊያ ብዝርኸቡ 16 ናይ ሕጻንን ወላዲ ማእኸላት ውኸጢ ብሃዲኡ ምኻድ።

ብናይ ሕጻንን ወላዲ ማእኸላት ኣቢሱ ዝተፈላለየ ትምህርቲ ሓለዋ ጥዕናን ናይ ማሕበራዊ ደገፍ ፕሮግራማት ንስድራቤታት ከምቲ ዝስዕብ ይዳለው :

- ንዝወለዳ አዶታትን ሕጻን ሓለዋ ጥዕና ኣገልባሎታት
- ብቆድሚያ ናይ ትምህርቲን ሕጻን ደገፍ ፕሮግራጣት
- ናብ ካልእ ባልጋሎት ውሃብታ ምልአኽ
- ንወለዲን ስድራ ደንፍ እዚ'ውን ሰለስተ ኢድ/ Triple P (ኣወንታዊ ናይ ወለዲ ፕሮግራም) ዘጠቓለለ።

ንንሕድሕዲኡ ማእኸል ዝርኸቦ ናይ መንግሥቲ ቤት ትምህርት ዘለዎ ከባቢ ከምዝኾነ እዚ'ውን ንናቶም ኣገልግሎታት ብቐሊሉ ንክተቐሙ ተባሂሉ ንተዳለወ እዩ። ብተወሳኺ'ድጣ ውላድኻ ካብተወለደሉ ብዘ ክሳብ ቤት ትምህርቲ ምጅጣርን ብድሕሪኡ'ውን ንዘሎ ብዘ ብናይ ከባቢኻ ዘሎ ቤት ትምህርቲን በቲ ከባቢ ዝርኸቡ ቤት ትምህርቲታት ምሳኻ ብሓባር ንምሥራሕ ዕድል ይኸፍተሎም እዩ።

ማእኸላት ዚመሓዳደሩ ብማሕበረሰብ ድርጂታት ከምዠኾነ እሞ በቲ ከባቢ ንዘለዉ መንእሰይ ስድራቤታት ክፍቲ ይኸውን። እቶም ፕሮግራማት ዝተዳልዩ በት ከባቢ ንዝድለይ ግልጋሎት ብንፊሑ ከምዝቐረብ ዘሎ ንምርግጋጽ እዩ።

ብዛሪባ ናይ ሕጻንን ወላዲ ማእኸላት ብዝበለጸ ንምፍላጥ ብከባቢኻ ንዘሎ ማእኸል ንምዝርራብ ኣብ ዌብሳይቲ **education.wa.edu.au** ምርኣይ.

አብ ጸወታ *ጉ*ጅለ ተሳትፎ ም**ግ**ባር

ብዙሕ ቤት ትምህርቲታት ምስ ከባቢ ጸወታ ጉድለታት ርኽቢታት ይነብሮም እዚ'ውን ዝዓብዩ ሕጻውንቲ ንዘለዎም ወለዲ ብሓባር ንምጽዋት ከምዝራኸቡሉን ዘሕጉስ ከጎታት ብሓባር ይማሃሩ እዮም። ንካባቢኻ ቤ ትምህርቲ ምሕታት ወይኻዓ ኣብ ዌብሳይቲ **playgroupwa.com.au** ኣትእኻ ብከባቢኻ ንዘሎ መጻወቲ ጉጅለ።

መዋዕለ ሕጻናት ምጅማር

መዋዕለ ሕጻናት ስሚዒት መረሳሰኒ ቦታ እዩ። ውላድኻ ቤት ትምህርቲ ንኽጅምር እዚ ቐዳጣይ ተሞኵሮ ይኸውን።

ሕጻውንቲ ብትምህርቲ፣ መርመራን ክእለት ናይ ምሕሳብ ብዝበለጸ ስሚዒቶም ንክረሳሰን እቲ መምህር የተባብዕ እዩ። ካብ ኩሉ ንላዕሊ መምህር ዘተባብዕ ሕጻውንቲ ንነዊሕ ግዘ ሕይወቶም ትምህርቲ ድሴት ንከማዕብሉ እዩ።

መዋዕለ ሕጻናት ግዴታ ብዘይኾነሉ፤ ንኵሉ ሕጻናት ናይ ምምሃር ክእለት ንክጣሓየሽ ኣብ ገዛ ውሽጢ ብሓባር ዚኸታተል ጃሚ ሥራሕተኛ ከምዝኸደሎም መተሓሳሰቢ ተዋሂቡ እዩ።

ናይ መዋዕለ ሕጻናት ፕሮግራጣት ኣብ ሰሙን 15 ሰዓታት እዩ። ብዛሪባ መዋዕለ ሕጻናት ፕሮግራም ብከመይ ከምዝሰርሕ ምስ ከባቢኻ ቤት ትምህርቲ ምዝርራብ።

ኣብ ትምህርታዊ ሓበሬታ ዝውሃበሱ ዕለት/ኣኼባ ንክትመጹ መብዛሕት ኡ ቤት ትምህርታት ንወለዲ ይዕድሙ እዮም። ብዛዕባ እቲ ፕሮግራም ምምሃርን ብጽቡኞ ዝተዳለወ ምንኞስቓስ ተሳትፎ ንምግባር ዕድል ምርካብ ዘሕጉስ እዩ።

ንምምዝጋብ፤ ሕጻውንቲ ኣብ መዋዕለ ሕጻናት ከጅምሩ እንከሎ በዙይ ዓመት ሰነ/June ዕለት 30 ከኸውን ዕድሚአም ኣርባዕተ ዓመት ከመልእ ኣለዎ።

> አብ ናትና መራኸቢ መስመር ንእሽቶ መጽሓፍን ሗቓዊ ጽሁፍ ወረኞቲ ከምዘሎን እዚ'ውን ብዛዕባ ውላድ'ቫ ናብ ቤት ትምህርቲ ምጕዓዝ ክጅምር እንከሎ እንታይ ከምትጽባይን ብኸመይ ጌርካ ምሕጋዝ ከምዝኸላል ሓበሬታ ዘጠቓለሉ እዮም። የዝበለጸ መረዳእታ ንምርካብ አብ ዌብሳይቲ education.wa.edu.au ምርአይ።

ቅድሚ-ቤት ትምህርቲ ምጅማር

ኣብ ዌስት ኣውስትራሊያ ውሽጢ ትምህርቲ ናይ ቅድመ-ቤት ትምህርቲ ኣብ ቐዳማይ ዓመት ንምውሳድ ግደታ እዩ።

ውላድኻ ኣብ መዋዕለ ሕጻናት ንዝተማሃርዎ ክዕለት በዙይ ንከማዕብልዎ ብዝበለጸ ዝተዳለወ መንንዲ ይማሃሩ እዮም።

ብቅድመ-ቤት ትምህርቲ ኣቢሉ ናይ ሕጻውንቲ ምንባብን ምጽሓፍ ከምኡ'ውን ናይ ቑፅሪ ትምህርቲ ክዕለቶም ይግምንም እዩ። እዙይ ንመስእተዊ ዝግበር ገምጋም ዝጠኞሞ ንናይ ውላድኻ ድሴት ንምምላእ ብዝብል መጣሃራን ጽቡኞ ናይ ትምህርቲ ፕሮግራማትን ንድፌታት ንከዳልዉ ይሕግዝ እዩ።

ንምምዝጋብ፤ ሕጻውንቲ ኣብ ቅድመ-ቤት ትምህርቲ ንክጅምሩ በዙይ ዓመት ሰነ/June ዕለት 30 ቀን ክሽውን እንከሎ ዕድሚአም ሓሙሽተ ዓመት ከመልእ አለዎ።

አብ አውስትራሊያ እዋናዊ ዕቤት ቆፀራ (AEDC)

ዕቤት ቆፀራ/AEDC ኣብ ሙሉእ ኣውስትራሊያ ውሽጢ ዚኻየድ ቆፀራ ከምዝኾነን እዚ'ውን ብናይ ቅድመ-ቤት ትምህርቲ መጣሃራን ኣቢሉ ዚጠናኞች እሞ ኣብ ሓሙሽተ ዓመት ዕቤት ሕጻውንቲ ምምሕያሽ ቐንዲ ብዝኾኑ መስኪታት መረዳእታ ይእኽቡ እዞም'ድጣ:

- ብኣካል ጥዕናን ድሕንነት
- ብማሕበራዊ ብኞዓት
- ብስሚዲታዊ ጥንኻረ
- ብክዕለት ቋንቋን ግንዛበ
- ብክዕለት ርክቢ ምፍጣርን ሓፈሻዊ ፍልጠት ይኸውን።

ዝተኣከበ መረዳእታ ብሃገር ደረጃ፣ ብመምሕድዳር ግዝዓት/ተሪቶርይ ከምኡ'ውን ብማሕበረሰብ ደርጃ ሪፖርቲ ይግበር እዩ። ብዛዕባ ሕጻውንቲ ብሕታዊ ነረዳእታ ብምዝጢራዊነት ይትሓዝ እዩ።

ኣብ ኣውስትራሊያ እዋናዊ ዕቤት ቆፀራ/AEDC በብሰለስተ ዓመታት ይእከብ እዩ።

ዝበለጸ መረዳእታ ንምርካብ ብዌብሳይቲ aedc.gov.au ምርኣይ.

ውላድኻ ቤት ትምህርቲ ክጅ ምሩ እንተለዉ ሕጉሳት እዮም፤ ቑሩብ ዘዕብለሱ ክመስሉ ይኸእሉ።

በዚ ዝስሪብ ቐሊልን ተግባራዊ ብዝኾነ መንገዲ፤ ውላድኻ ንቤት ትምህርቲ ድልው ንክኸውን ምሕ*ጋ*ዝ:

- ቤት ትምህርቲ ንምጅማር ክቓረብ እንከሎ ምስ ውላድኻ ኾይንካ ታሪኻት ምንባብ።
- ናብ ቤት ምህርቲ ሕሓሊፍኻ ብምኻድ እሞ ውላድኻ ብኸመይ ቐልጢፉ ከምዝኸይድ፣ ብዛዕባ ዘሕጕሶ ነገራትን ብዛዕባ ዘፍርይዎ መሓዙት ዚተዛመደ ምስውላድኻ ምዝርራብ።

ውላደይ መዓዝ እዩ ቤት ትምህርቲ ዝጅምር?

ዝተወለደሉ ዓመት	<i>ማ</i> ዋዕለ ሕጻናት	ቅድመ-ቤት ትምህርቲ	ክፍሊ/ Year 1
ካብ ሓምሌ/July ዕለት 1፣ 2010 ዓም ክሳብ ሰነ/June ዕለት 30፣ 2011 ዓም	2015	2016	2017
ካብ ሓምሌ/July ዕለት 1፣ 2011 ዓም ክሳብ ሰነ/June ዕለት 30፣ 2012 ዓም	2016	2017	2018
ካብ ሓምሌ/July ዕለት 1፣ 2012 ዓም ክሳብ ሰነ/June ዕለት 30፣ 2013 ዓም	2017	2018	2019
ካብ ሓምሌ/July ዕለት 1፣ 2013 ዓም ክሳብ ሰነ/June ዕለት 30፣ 2014 ዓም	2018	2019	2020
ካብ ሓምሌ/July ዕለት 1፣ 2014 ዓም ክሳብ ሰነ/June ዕለት 30፣ 2015 ዓም	2019	2020	2021
ካብ ሓምሌ/July ዕለት 1፣ 2015 ዓም ክሳብ ሰነ/June ዕለት 30፣ 2016 ዓም	2020	2021	2022
ካብ ሓምሌ/July ዕለት 1፣ 2016 ዓም ክሳብ ሰነ/June ዕለት 30፣ 2017 ዓም	2021	2022	2023
ካብ ሓምሌ/July ዕለት 1፣ 2017 ዓም ክሳብ ሰነ/June ዕለት 30፣ 2018 ዓም	2022	2023	2024

